



COMPORTAMENTUL UMAN ÎN „CYBERSOCIETATE” ȘI IMPLICAȚIILE SALE ASUPRA SECURITĂȚII NAȚIONALE

Preot Ciprian Ion IONIȚĂ

Patriarhia Română
10.55535/GMR.2024.3.8

This study was initiated by the desire to understand to what extent the “virtual adventure” of man in the “cyberspace” is also a form of unconscious search for religion, starting from the very mechanism of functioning of the virtual world, namely by connecting or linking people in a network. Based on this premise, by analysing several scholarly works as well as by investigating the actual behaviour encountered in today’s society, we will try to draw out the consequences of the confluence of digitalization and human behaviour and its effects not only on national security but also on geo-political stability at the global level.

Keywords: human behaviour; contemporary religiosity; national security; digitalization; technology; addiction;



GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

INTRODUCERE

Prin acest studiu vom încerca să înțelegem care sunt beneficiile, dar și riscurile pe care le presupune lumea virtuală sau cyberspațiul pentru omul prezentului, în calitate de individ și de membru al unei societăți. Ca punct de pornire al acestui demers trebuie să luăm în calcul contextul geopolitic global în care internetul și-a făcut apariția și factorii care au favorizat răspândirea rețelelor virtuale. Totodată, analizarea internetului va include și contextul politic, economic și psihologic al omenirii în care tehnologia a dat naștere acestui produs inedit, precum și evoluția și perspectivele acestuia.

Ne vom referi de multe ori la cuvântul *tehnologie*, însă trebuie să menționăm, de la început, că acest cuvânt poate fi înțeles în mai multe feluri. Majoritatea problemelor pe care le ridică tehnologia nu se referă la avansurile tehnologice precum războiul de țesut, motorul termic sau electric, scannerul RMN sau avionul F16, ci, mai degrabă, la tehnologiile digitale asociate companiilor și platformelor care dezvoltă rețelele de socializare, „big data”, tehnologiile comunicațiilor mobile și ale inteligenței artificiale, prezente într-un mod din ce în ce mai dominant atât în viața socială, economică, precum și în cea politică a lumii. Așadar, este foarte important să înțelegem faptul că evaluarea critică a implicațiilor mediilor tehnologice nu reprezintă o aversiune față de unele tehnologii particulare precum cele enumerate și cu atât mai puțin o negare a beneficiilor pe care tehnologia le-a înfăptuit de-a lungul timpului.

Desigur, toate tehnologiile, privite în ansamblu, au ajutat oamenii să fie mai informați, au extins capacitățile umane și au creat oportunități noi, crescând productivitatea (Bartlett, 2019). Însă, aceasta nu înseamnă că tehnologia este în general benefică ori că aduce mai multe avantaje decât riscuri, pentru că, odată cu răspândirea noilor tehnologii, atât beneficiile, cât și riscurile se măresc exponențial. De asemenea, avântul evoluției tehnologice pe care îl vedem astăzi este abia la început, iar progresele tehnologice își vor continua expansiunea

Toate tehnologiile, privite în ansamblu, au ajutat oamenii să fie mai informați, au extins capacitățile umane și au creat oportunități noi, crescând productivitatea. Însă, aceasta nu înseamnă că tehnologia este în general benefică ori că aduce mai multe avantaje decât riscuri, pentru că, odată cu răspândirea noilor tehnologii, atât beneficiile, cât și riscurile se măresc exponențial.



Un proiect militar dezvoltat de Pentagon a ajuns, în câteva zeci de ani, să fie utilizat la scară planetară, modificând fundamental viața și relațiile interumane, deschizând calea către epoca inteligenței artificiale, generarea unui nou limbaj și a unei noi lumi virtuale.

și, de aceea, una dintre problemele care vor fi analizate în acest studiu este cea a controlului pe care omenirea îl are sau nu asupra traiectoriei avansului tehnologic.

Internetul, ca rezultat al avansului tehnologic început în secolul trecut, se definește prin a fi un sistem de relaționare și interacțiune între indivizi, bazat pe text și suport grafic (Mitcham, 2005). Prin intermediul dispozitivelor electronice, internetul a devenit o rețea globală, denumită și „*habitat digital*” sau „*cyberspace*” (Collins, 1996). Germenii internetului au apărut în Vest, în plin Război Rece, în anii '60 ai secolului trecut, în contextul confruntării dintre cele două mari puteri militare ale lumii din Est și Vest, ca reacție de echilibrare a avansului tehnologic obținut de blocul sovietic prin lansarea în spațiu a primului satelit – Sputnik. Un proiect militar dezvoltat de Pentagon a ajuns, în câteva zeci de ani, să fie utilizat la scară planetară, modificând fundamental viața și relațiile interumane, deschizând calea către epoca inteligenței artificiale, generarea unui nou limbaj și a unei noi lumi virtuale. Omenirea se afla într-o epocă de reconstrucție fizică și morală după două războaie mondiale și în plin Război Rece, în perioada cursei înarmărilor disputate între cele două blocuri politico-militare: Vest și Est. Internetul a fost un proiect militar al Armatei SUA și putem aprecia că a reprezentat un succes al Occidentului, o armă care a cucerit non-militar întreaga lume.

Atunci când suntem critici la adresa tehnologiei, ne referim la aspectele negative pe care o eventuală „*cybersocietate*” le-ar putea avea. Așadar, vom avea în vedere implicațiile sistemului tehnologic de astăzi, precum automatizarea impersonală în raport cu specificitatea persoanei, alienarea vieții personale și comunitare în favoarea unei organizări de tip tehnic și reducerea omului la o piesă componentă a rețelei globale. Oare, care sunt vulnerabilitățile la care suntem supuși atunci când tehnologia este prezentă în cele mai intime și neașteptate locuri ale vieții noastre? În ce măsură putem vorbi chiar de niște lezări asupra identității noastre prin hiper-tehnicizarea vieții?

Sufocat de informații inutile și lipit de ecrane omniprezente, omul de astăzi experimentează o viață artificială, digitalizată, agitată și lipsită de ceea ce părinții creștinismului primar numeau „*trezvie*” sau „*așezare lăuntrică*”. Unii cercetători au vorbit chiar despre o dezumanizare a omului în urma existenței sale preponderente în mediul



GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

artificial al tehnologiei, în detrimentul realității date de Dumnezeu. Acesta reprezintă și riscul cel mai mare pe care tehnologia îl aduce, și anume nașterea unor mutații asupra specificității existenței omului, astfel încât empatia, dragostea, spontaneitatea și gândirea vie să fie alienate, iar omul să devină și să fie evaluat după criterii tehnice, precum o mașină (Lemeni, 2022).

COMPORTAMENTUL UMAN ȘI NOILE TEHNOLOGII

Tehnologia mediatică, de la rețelele de socializare, mass-media, comunicarea de la distanță și până la jocurile video, joacă un rol din ce în ce mai mare în viețile oamenilor. Datorită dezvoltării sistemelor tehnologice și a creșterii exponențiale a puterii de procesare ce se găsește în device-urile din ce în ce mai portabile, oamenii sunt conectați permanent la internet și la lumea virtuală, în orice loc s-ar afla. Existența acestor facilități, prin care oamenii se pot conecta oriunde și oricând unii cu ceilalți, creează totuși un conflict între socializarea reală, față către față, și pseudo-socializarea prin intermediul platformelor de comunicare online.

Din punctul de vedere al implicațiilor psihologice pe care tehnologia actuală le aduce, trăim o perioadă unică în istorie, caracterizată de schimbări profunde în comportamentul uman. Rapiditatea schimbărilor care se produc, uneori fără să ne dăm seama, sunt efectul introducerii și adoptării galopante a tehnologiilor în toate sectoarele vieții noastre, iar acest lucru a schimbat fundamental modul în care comunicăm, socializăm, muncim și chiar trăim. Însă, care sunt costurile și beneficiile folosirii tehnologiei în aceasta manieră pentru viața noastră?

Deși există păreri care ar putea spune că adoptarea noilor tehnologii în viețile oamenilor reprezintă un proces „*win-win situation*”, întrucât consumatorii de tehnologie ar deveni mai fericiți și mai productivi, iar cei care livrează tehnologiile se bucură de succesul produselor lor, situația este mult mai complexă decât se observă la prima vedere. Cu toate că beneficiile sunt evidente, scopul acestui studiu este de a analiza dacă afirmația conform căreia beneficiile tehnologiilor copleșesc riscurile este adevărată ori, dacă nu, care sunt riscurile la care ne supunem și ce este de făcut? Preocupările sociologilor, ale psihologilor și ale medicilor referitoare la efectele tehnologiei asupra comportamentului uman nu au lipsit niciodată, însă, de cele mai multe ori, au fost banalizate ori chiar ignorate.

Datorită dezvoltării sistemelor tehnologice și a creșterii exponențiale a puterii de procesare ce se găsește în device-urile din ce în ce mai portabile, oamenii sunt conectați permanent la internet și la lumea virtuală, în orice loc s-ar afla. Existența acestor facilități, prin care oamenii se pot conecta oriunde și oricând unii cu ceilalți, creează totuși un conflict între socializarea reală, față către față, și pseudo-socializarea prin intermediul platformelor de comunicare online.



Modul în care oamenii se raportează la cele mai recente descoperiri tehnologice și modul în care acestea au început să le influențeze comportamentul în viața cotidiană reprezintă o direcție importantă de investigare ce ar trebui să preocupe societatea actuală.

Încă din secolul al XIX-lea, în publicația *British Medical Journal*, oamenii erau avertizați în legătură cu o afecțiune a aparatului auditiv ce poate apărea la cei care folosesc telefonul pentru timp îndelungat. Este cunoscut faptul că telefonul a reprezentat cea mai importantă invenție de la sfârșitul secolului al XIX-lea, devenind, într-un timp foarte scurt, un obiect indispensabil în majoritatea caselor din Statele Unite ale Americii. Simptomele acelei afecțiuni includeau nervozitate, „bâzâit” al urechii, amețeală și dureri nevralgice (Church Service by Telephone, 1904). De asemenea, există publicații ale acelor ani care vorbesc despre modul în care telefonul a afectat starea emoțională și comportamentul oamenilor de atunci (Marvin, 1988), deși, la o primă vedere, noua invenție aducea doar beneficii. Exemplul de mai sus subliniază faptul că noile tehnologii au generat întotdeauna îngrijorări în legătură cu efectele acestora asupra sănătății oamenilor.

Progresul noilor tehnologii are tendința de a ne face să observăm, în primul rând, avantajele acestora, ajungând să ignorăm riscurile. Pericolul principal la care ne expunem este acela de a vedea riscurile abia după ce efectele produse devin iremediabile. Modul în care oamenii se raportează la cele mai recente descoperiri tehnologice și modul în care acestea au început să le influențeze comportamentul în viața cotidiană reprezintă o direcție importantă de investigare ce ar trebui să preocupe societatea actuală.

Perioada în care ne aflăm se poate asemăna cu cea a Iluminismului (1650-1800), în care omenirea a suferit transformări majore în ceea ce privește conștientizarea, comportamentul social, cunoașterea și tehnologia. Iluminismul presupunea generarea unor noi libertăți, așa cum noile tehnologii par să ne ofere libertăți amețitoare și nelimitate. Libertatea absolută reprezintă un concept care ține de era internetului. Dar, putem vorbi, oare, și de o libertate care corupe? Această senzație de libertate absolută apare datorită faptului că internetul este omniprezent, deosebit de complex și, în același timp, foarte atractiv pentru stimulii umani, în orice moment și oriunde (Aiken, 2019).

Începând cu anul 2000 și până în 2021, numărul utilizatorilor de internet a crescut de doisprezece ori (Petrosyan, 2024), în prezent, în orice moment, aproximativ cinci miliarde de persoane fiind online. De asemenea, numărul abonamentelor de telefonie celulară și al orelor pe care oamenii le petrec online crește exponențial, de la an la an.



Viteza cu care ne îndreptăm spre o „cybersocietate” este stimulată de utilitatea pe care tehnologia o deține în viețile noastre.

Folosit la scară planetară, în toate domeniile de activitate ale omului, dar și în desfășurarea vieții private, internetul este un mod de viață care oferă acces facil la o rețea virtuală unde rapiditatea conexiunilor răspunde nevoilor umane.

Așadar, putem constata că, în ultimii ani, majoritatea oamenilor au descoperit un nou mediu în care își petrec timpul. Și, așa cum orice mutare dintr-un loc real în altul are efecte asupra psihicului, cu atât mai mult, comportamentul uman este afectat atunci când ne mutăm într-un spațiu virtual, întrucât mediul înconjurător are o influență puternică asupra noastră. Așadar, care sunt beneficiile, dar mai ales riscurile la care ne expunem atunci când pășim pe acest tărâm al senzațiilor virtuale și cum este afectat comportamentul indivizilor în societate?

Viteza cu care ne îndreptăm spre o „cybersocietate” este stimulată de utilitatea pe care tehnologia o deține în viețile noastre. Principalele avantaje pe care tehnologiile mediatice le prezintă sau motivul pentru care sunt așa de ușor asimilate în activitățile noastre cotidiene constau în mai multe motive. Astfel, mediul virtual reprezintă o sursă de satisfacere a unor nevoi de bază precum conectarea cu cei apropiați și stimularea unor stări psihologice pozitive (Guillory, Keilman, Woodruff, Hancock, 2015). De asemenea, tehnologia mediatică reprezintă o sursă de informare eficientă, de extindere socială, divertisment și un factor de confort și eficacitate, unul dintre scopurile cheie ale tehnologiei fiind chiar de a ne face viața mai ușoară. Într-un studiu în care oamenilor li s-a cerut să descrie printr-un cuvânt ceea ce le place mai mult în legătură cu smartphone-ul lor, cel mai folosit cuvânt a fost „confort” (Smith, 2012). Astăzi, majoritatea oamenilor pot accesa internetul de pe un device purtat în buzunar, tehnologia oferindu-le acces instant la o varietate de resurse care, până acum, le erau restricționate de timp și de spațiu. Nu în ultimul rând, deși adoptarea noilor tehnologii poate însemna predispunerea la anumite vulnerabilități de securitate, aceleași sisteme de comunicare la distanță, disponibile prin atingerea unui ecran, ne pot oferi ajutor în cazul unor situații de urgență.

Folosit la scară planetară, în toate domeniile de activitate ale omului, dar și în desfășurarea vieții private, internetul este un mod de viață care oferă acces facil la o rețea virtuală unde rapiditatea conexiunilor răspunde nevoilor umane. Problema fundamentală este în ce măsură omul poate controla tehnologia și, în final, dacă omul va înțelege totuși ce caută pendulând permanent între lumea reală și cea virtuală.



Socializarea clasică și conectarea cu ceilalți oameni față către față se află în strânsă legătură cu o stare psihologică și emoțională bună, iar conectarea cu ceilalți oameni prin căi mediate de tehnologie, în detrimentul socializării clasice, presupune asumarea unor riscuri reale.

Deși integrarea tehnologiei în toate sectoarele vieții noastre ne poate oferi soluții viabile pentru multe dintre probleme, conectarea cu mediul virtual ne poate deconecta într-un mod aparent inofensiv de la mediul real. Potrivit mai multor studii, socializarea clasică și conectarea cu ceilalți oameni față către față se află în strânsă legătură cu o stare psihologică și emoțională bună (Przybylski, Weinstein, 2012), iar conectarea cu ceilalți oameni prin căi mediate de tehnologie, în detrimentul socializării clasice, presupune asumarea unor riscuri reale, pe care le vom prezenta în cele ce urmează.

Oricine s-a lăsat atras de spațiul virtual poate mărturisi despre efectul de distorsiune a timpului la care suntem supuși atunci când accesăm sistemul online. Odată intrați în acest spațiu, riscăm să ne pierdem în această lume, iar atunci când revenim, ne simțim ca și cum ne-am fi trezit dintr-un vis. În lumea reală, estimarea trecerii timpului se face într-un mod mult mai eficace față de mediul virtual. Mulți dintre cei care folosesc internetul se lasă înșelați de senzația că, de fapt, se află în același loc, în confortul caselor lor, și că nimic nu s-a schimbat atunci când s-au așezat în fața ecranului. Totuși, oamenii și-au perfecționat instincte potrivite pentru realitatea palpabilă, iar în spațiul virtual, acestea eșuează într-un mod neașteptat (Aiken, ib.).

Spațiul virtual nu este doar un mediu care ne ajută să îndeplinim mai ușor anumite sarcini precum transmiterea unui mesaj, citirea unei știri sau vizionarea pasivă a unei emisiuni, ci implică o hiper-stimulare a creierului nostru, ca urmare a fluxului extrem de interactiv, de antrenant și deosebit de captivant. În același timp, spațiul cibernetic presupune angajarea noastră în mai multe sarcini în același timp, ceea ce conduce la deficiențe de atenție și chiar la limitarea funcțiilor cognitive. Acest lucru se întâmplă din cauza faptului că, în mod normal, suntem obișnuiți să ne concentrăm asupra unei singure sarcini, fragmentarea sarcinilor pe care creierul nostru trebuie să le îndeplinească ducând la scăderea calității îndeplinirii lor (Liefoghe, Barrouillet, Vandierendonck, Camos, 2008), iar acest lucru este mult mai periculos pentru utilizatorii tineri, întrucât le este afectată capacitatea de învățare și de memorare, atât de importantă în perioada școlii. De asemenea, folosirea noilor tehnologii, precum televizorul și smartphone-ul, conduce la deficiențe de concentrare și de atenție (Johnson, Cohen, Kasen, Brook, 2007), iar folosirea acestora înainte de somn afectează calitatea somnului și capacitatea de a ne odihni (Lanaj, Johnson, Barnes, 2014).

„OMUL NOU” ȘI ERA DIGITALĂ

Cât de potrivită este sintagma scriitorului Virgiliu Gheorghe, prin care acesta descria situația în care se afla lumea acum 15 ani, referindu-se la impactul pe care televizorul l-a avut asupra comportamentului uman, vorbind despre o „revrăjire a lumii” prin care a fost creat „omul nou”: „*Omul nou nu mai urmărește idealuri înalte; lui nu-i mai pasă de adevăr și iubire, ci doar de porția de plăcere și de iluzia de putere pe care i-o furnizează televiziunea sau industria divertismentului!*”. (Gheorghe, 2008).

Deși nu a trecut mult timp de la aceste aprecieri, nu este greu să ne dăm seama că acest proiect al „omului nou” este încă în desfășurare, iar evoluția acestuia s-a îndreptat în direcția preconizată, însă cu o viteză neașteptată. Mai grav este faptul că, deși putem anticipa în parte modul în care omul se va schimba, totuși manifestările viitoare nu rămân lipsite și de imprevizibilitate, atât din punctul de vedere al precipitării schimbărilor, cât și al modului în care acestea se vor desfășura.

În general, atunci când sunt inventate noi produse tehnologice, acestea sunt lansate pe piața comercială având ca țintă oameni dintr-o anumită categorie de vârstă, așa cum se întâmplă cu orice produs ce urmărește un public țintă. În cazul noilor tehnologii, ineditul constă în capacitatea acestora de a se infiltra în toate categoriile de vârstă, de la copii care nu au învățat încă să vorbească ori să scrie, dar se atașează instant de ecranul telefonului mobil, și până la persoanele în vârstă, care au devenit adepte ale tehnologiei mai rapid decât se preconiza.

Specificitatea acestei evoluții umane este caracterizată de limitarea capacităților de a interacționa față către față, prin urmare, de a fi mai puțin sociabili. Noile generații sunt mai puțin capabile să intre în relații profunde cu semenii, să experimenteze sau să transmită dragoste, afecțiune și, prin urmare, „omul nou” își pierde abilitatea de a forma relații, familii sau comunități durabile. Și toate acestea reprezintă, deocamdată, începutul transformării la care sunt supuse noile generații, întrucât modificările ce ar putea să apară la nivel comportamental, emoțional și social pot intra într-un efect de domino. Într-un astfel de scenariu, oamenii ar putea ajunge să trăiască într-o societate lipsită de dragoste și de empatie.



GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

În cazul noilor tehnologii, ineditul constă în capacitatea acestora de a se infiltra în toate categoriile de vârstă, de la copii care nu au învățat încă să vorbească ori să scrie, dar se atașează instant de ecranul telefonului mobil, și până la persoanele în vârstă, care au devenit adepte ale tehnologiei mai rapid decât se preconiza.



Ideea „omului nou” este strâns legată de faptul că, deși s-au făcut nenumărate studii despre efectele devastatoare ale tehnologiei asupra copiilor, încă nu se cunosc toate consecințele.

Oamenii sunt ființe sociale prin natura lor, iar dorința de a avea o legătură cu cei din jur reprezintă un instinct uman fundamental și chiar o abilitate de supraviețuire. De aceea, orice încercare de alterare a acestor abilități și instincte fundamentale reprezintă un atac la identitatea și caracteristica socială a omului. Prin urmare, omul de ieri nu mai este același cu cel de astăzi, însă nu în sensul de evoluție a civilizației umane, ci referindu-ne la transformarea ontologică a omului. Tehnologia de astăzi îl face pe om să fie martorul unei perioade unice în istorie, pe care am putea să o numim o „sincopă evoluționistă” (Aiken, ib.). Psihologul Mary Aiken este cea care a folosit pentru prima dată această expresie, utilizând-o în discursul despre necesitatea socializării față către față și despre faptul că diminuarea contactului vizual direct între oameni ar putea schimba cursul civilizației umane, din toate punctele de vedere.

Ideea „omului nou” este strâns legată de faptul că, deși s-au făcut nenumărate studii despre efectele devastatoare ale tehnologiei asupra copiilor, încă nu se cunosc toate consecințele (Haughton, Aiken, Cheevers, 2015). Repercusiunile folosirii noilor tehnologii de către copiii aflați în dezvoltare vor putea fi observate și analizate în profunzime abia după ce noile generații vor deveni membrii noii societăți. Iar dacă societatea de mâine va fi formată din acești „oameni noi”, transformarea socială și implicațiile asupra securității naționale vor fi greu de controlat ori de remediat.

De aceea, forma pe care o va lua societatea viitorului este în strânsă legătură cu modul în care părinții de astăzi vor gestiona timpul petrecut cu copiii și perioada în care aceștia din urmă intră în contact cu noua lume cibernetică. Cercetătorii în domeniu sunt tranșanți atunci când vorbesc despre faptul că înlocuirea timpului petrecut în familie cu o tabletă, telefon sau orice alt dispozitiv electronic conectat la internet este asociată cu o serie de afecțiuni socio-emoționale, fizice și cognitive. Viteza cu care ne îndreptăm spre „cybersocietate” este în strânsă legătură cu modul în care ne folosim de noile tehnologii, întrucât un alt risc pe care acestea îl prezintă și despre care nu am vorbit până acum este acela că folosirea continuă a dispozitivelor digitale duce la adicții la fel de puternice și de periculoase precum dependența de narcotice. Orice dependență, odată instalată, are o putere grozavă de a subjugă și a transforma persoana umană în mod negativ, iar ridicat la scară largă, o dependență colectivă poate avea consecințe catastrofale pentru societatea de mâine.

ADICȚIA DIGITALĂ – METODA DE SUBJUGARE

Dependența de tehnologie și transformarea societății umane în „cybersocietate” par să fie un proces ireversibil. Fundamentele civilizației umane se schimbă sub ochii noștri și nu putem estima impactul asaltului virtualului asupra lumii reale, întrucât este un proces dinamic, în plină desfășurare. În contextul în care dispozitivele digitale au devenit indispensabile caselor în care trăim, a fost doar o chestiune de timp până când acestea au ajuns să fie din ce în ce mai portabile, încât să devină o „extensie digitală” a omului. Deși ne oferă confort, divertisment și portabilitate, aceste „extensii digitale”, prin folosirea excesivă și conectarea lor la mediul online, afectează comportamentul oamenilor în sensul că produc dependență, pe lângă celelalte afecțiuni psihologice care vin împreună cu aceasta (Nazir, Samaha, Griffiths, 2019).

Istoria ne arată ca termenul *addictus* are o evoluție semantică foarte interesantă. Cândva, termenul era folosit pentru a descrie perioada în care un sclav trebuia să îl servească pe stăpânul său (Aiken, ib.). Astăzi, prin *adicție* înțelegem o tulburare neuropsihologică provocată de folosirea îndelungată și repetitivă a unei substanțe. Odată cu mirajul tehnologiei digitale, termenul *adicție* și-a lărgit spectrul, în sensul că dependența de conectare la mediul digital provoacă aceleași efecte asupra comportamentului ca celelalte adicții narcotice (Heilig, Mackillop, Martinez, Rehm, Leggio&Vanderschuren, 2021). Totodată, s-a dovedit faptul că dependența de internet reprezintă un predictor important al consumului de droguri de mai târziu (Fisoun, Floros, Siomos, Geroulakis&Navridis, 2012).

Așa cum o persoană dependentă de droguri se luptă cu dorința de a-și hrăni stimulii învățați cu anumite substanțe, în același fel, notificările și alertele de pe un dispozitiv digital sau obsesia compulsivă a verificării e-mailurilor îl pot determina pe dependentul de internet să-și manifeste o pornire spre a-și verifica în mod constant telefonul sau computerul. Aceste impulsuri pe care internetul și lumea virtuală ni le oferă nu sunt atât de diferite nici față de cele produse de aparatele electronice de jocuri (slot machines) (Aiken, ib.).

Imperturbabilitatea, productivitatea și procrastinarea sunt subiecte foarte discutate astăzi chiar în mediul online, însă obținerea controlului și gestionarea timpului pe care îl petrecem în online reprezintă obiective din ce în ce mai greu de atins într-o „cybersocietate” în devenire.



GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

Dependența de tehnologie și transformarea societății umane în „cybersocietate” par să fie un proces ireversibil. Fundamentele civilizației umane se schimbă sub ochii noștri și nu putem estima impactul asaltului virtualului asupra lumii reale, întrucât este un proces dinamic, în plină desfășurare.



Tehnologia internetului oferă beneficii și posibilități nelimitate în ceea ce privește accesibilitatea și eficientizarea. Astăzi, prin intermediul cumpărăturilor online, putem primi orice ne dorim la ușa noastră sau în orice alt loc, putem contacta instant persoane care se află la mii de kilometri depărtare și, la fel de repede, putem afla informații pe care cândva le găseam după câteva ore bune de căutat prin biblioteci.

Există chiar aplicații ce pot fi instalate pe dispozitivele digitale și care să îi ajute pe cei care au probleme în acest sens să le contracareze.

Odată cu înmulțirea cazurilor de dependență de internet, în multe dintre țările implicate s-au făcut studii și sondaje din care a rezultat faptul că numărul persoanelor care manifestă o tulburare provocată de dependența de internet este în creștere, vârsta cea mai afectată fiind cea a adolescenței. Încă din anii '90, David Greenfield, o autoritate notabilă în acest domeniu, afirma că 10-12% dintre americani suferă de un comportament dependent de internet (Greenfield, 1999). Așa cum dependența de droguri presupune consumul a mai multor tipuri de substanțe stupefiante, dependența de internet include o varietate de utilizatori ai spațiului digital, începând de la cei care își verifică în mod obsesiv e-mailurile, alertele telefonului sau notificările rețelelor sociale și până la frenezia cumpărăturilor compulsive, a jocurilor video sau dependența de pornografie.

După cum am arătat, tehnologia internetului oferă beneficii și posibilități nelimitate în ceea ce privește accesibilitatea și eficientizarea. Astăzi, prin intermediul cumpărăturilor online, putem primi orice ne dorim la ușa noastră sau în orice alt loc, putem contacta instant persoane care se află la mii de kilometri depărtare și, la fel de repede, putem afla informații pe care cândva le găseam după câteva ore bune de căutat prin biblioteci. Problema apare atunci când dorința de accesare a internetului se amplifică și scapă de sub control. Stadiul în care societatea de astăzi se află oferă un mediu propice pentru ca acest lucru să se întâmple (Aiken, ib.).

În același timp, problemele pe care dependența de tehnologie ni le aduce continuă să evolueze și nu pot fi negate. O afirmație interesantă a celor dependenți de internet, care ar trebui să ridice mari semne de întrebare sociologilor și celor interesați de viitorul societății, este aceea că privarea de internet ar fi cel mai rău lucru ce li s-ar putea întâmpla, cu mult mai rău decât lipsa de alimente, locuință, familie sau relaționare cu cei din jur!

Printre riscurile la care se expun cei ce manifestă un comportament dependent de internet se numără tulburările psiho-somatice, precum indispoziție generală, slăbirea imunității, riscul apariției bolilor cauzate de expunerea îndelungată la câmpurile electromagnetice provocate de dispozitivele digitale (Zorin, 2014), dar și afectarea capacității de învățare și memorare, scăderea calității somnului, afectarea



GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

Tehnologia devine din ce în ce mai indispensabilă pentru membrii societății în următorii ani și, de aceea, este necesar să învățăm să trăim cu aceasta, însă în anumiți termeni, stabiliți de noi. Este nevoie de o educare în acest sens, astfel încât să devenim mai disciplinați și mai rezistenți, reducând, astfel, șansele apariției unui comportament compulsiv în mediul online.

alimentației sănătoase (Yeonsoo, Park, Kim, Jung, Lim&Kim, 2010), afectarea aparatului locomotor în urma stilului de viață sedentar, afecțiuni oftalmologice, afecțiuni psihice, deficiențe de socializare (Whang, Lee, Chang, 2003), predispunerea la alte adicții precum alcool, tutun și droguri și, nu în ultimul rând, deteriorarea vieții spirituale a omului (Zorin, ib.), întrucât aceasta este înlocuită cu viața în mediul online. În astfel de circumstanțe, internetul devine în mod involuntar idol pentru om, iar conectarea compulsivă la acest mediu înlocuiește și nu mai lasă loc de comunicare cu Dumnezeu, adică rugăciunea.

Afecțiunile pe care un dependent de internet le manifestă coincid, în mare parte, cu cele ale unui dependent de substanțe psihotrope și, în ambele cazuri, efectele pot fi chiar fatale (Wallace, 2014).

În cazul celorlalte tipuri de dependență, abținerea ar putea fi prima și cea mai eficientă metodă de recuperare pentru cel în cauză, însă se poate aplica aceeași metodă și în cazul dependenței de internet? Renunțarea totală la internet și tehnologie nu reprezintă o opțiune la fel de viabilă, întrucât acest lucru ar putea fi îndeplinit doar prin separarea totală de societatea în care noile tehnologii s-au infiltrat atât de adânc. În cazul celorlalte tipuri de adicții, eliminarea substanțelor folosite nu implică o schimbare atât de drastică a obiceiurilor cotidiene, așa cum s-ar întâmpla în cazul eliminării totale a tehnologiei din viața de zi cu zi. Astăzi, tehnologia este necesară dacă dorim să muncim, să studiem, să fim informați sau să ne plătim facturile și, de aceea, trebuie regândită abordarea comportamentului dependent de internet. În locul abținerei trebuie găsită o modalitate eficientă de adaptare la mediul tehnologic, prin conștientizarea pericolelor și a capcanelor acestuia: „Internetul ar putea fi cea mai seducătoare și tentantă creație a omenirii”. (Aiken, ib.).

CONCLUZII

Pentru o adaptare eficientă și inteligentă la tot ceea ce astăzi ne oferă tehnologia, apreciem că este nevoie de o cunoaștere temeinică a modului în care aceasta ne afectează. Timpul ne-a arătat că tehnologia devine din ce în ce mai indispensabilă pentru membrii societății în următorii ani și, de aceea, este necesar să învățăm să trăim cu aceasta, însă în anumiți termeni, stabiliți de noi. Este nevoie de o educare în acest sens, astfel încât să devenim mai disciplinați și mai rezistenți,



reducând, astfel, șansele apariției unui comportament compulsiv în mediul online.

Omului subjugat de lumea virtuală, prin alterarea capacităților de relaționare cu semenii, îi este afectată și identitatea, iar sentimentul apartenenței la o comunitate sau un popor se diminuează. Acest lucru are implicații directe asupra securității naționale, întrucât țintește direct modul în care o persoană manifestă devotament și dragoste față de popor, patrie sau neam. Un procent ridicat al persoanelor dependente de internet la nivel național reprezintă un risc major pentru stabilitatea unui stat, mai ales în momentele de criză națională. Forța unei națiuni și supraviețuirea unui popor în istorie sunt strâns legate de dorința poporului de a-și apăra țara. Să nu lăsăm ca aceste importante calități să fie afectate de o posibilă dependență de mediul virtual!

Omului subjugat de lumea virtuală, prin alterarea capacităților de relaționare cu semenii, îi este afectată și identitatea, iar sentimentul apartenenței la o comunitate sau un popor se diminuează.

BIBLIOGRAFIE:

1. Aiken, M. (2019). *The Cyber Effect. Psihologia comportamentului uman în mediul online*. București: Editura Niculescu.
2. Bartlett, J. (2019). *Oameni vs. tehnologie. Internetul trebuia să ne elibereze*. București: Editura Nemira.
3. *Church Service by Telephone*. (1904). În *American Telephone Journal*, pp. 65-66.
4. Collins, H.M. (1996). *Interaction without society?: What avatars can't do?* În *Internet Dreams: Archetypes, Myths, and Metaphors* (The MIT Press), pp. 320-321.
5. Fisoun, V., Floros, G., Siomos, K., Geroulakis, D., Navridis, K. (2012). *Internet Addiction as an Important Predictor in Early Detection of Adolescent Drug Use Experience – Implications for Research and Practice*. În *Journal of Addiction Medicine*, vol. 6 (1), pp. 77-84.
6. Gheorghe, V. (2008). *Revrăjirea lumii sau de ce nu mai vrem să ne desprindem de televizor*. București: Editura Prodromos.
7. Greenfield, D.N. (1999). *Virtual Addiction: Help for Netheads, Cyberfreaks, and Those Who Love Them*. Oakland, California: New Harbinger.
8. Guillory, J., Keilman, J., Woodruff C., Hancock J.T. (2015). *Text messaging reduces analgesic requirements during surgery*. În *Pain Medicine*, nr. 16 (4), pp. 667-672.
9. Haughton, C., Aiken, M., Cheevers, C. (2015). *Cyber Babies: The Impact of Emerging Technology on the Developing Infant*. În *Psychology Research*, vol. 5, nr. 9, pp. 504-518.
10. Heilig, M., Mackillop, J., Martinez, D., Rehm, J., Leggio, L. & Vanderschuren, L.J. (2021). *Addiction as a brain disease revised: why it still matters, and the need for consilience*. În *Neuropsychopharmacology*, nr. 46 (10), pp. 1715-1723.



GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

11. Johnson, J.G., Cohen, P., Kasen, S., Brook, S.J. (2007). *Extensive television viewing and the development of attention and learning difficulties during adolescence*. În *Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine*, nr. 161, pp. 480-486.
12. Lanaj, K., Johnson, E.R., Barnes, M.C. (2014). *Beginning the workday yet already depleted? Consequences of late-night smartphone use and sleep*. În *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, nr. 124 (1), pp. 11-23.
13. Lemeni, A. (2022). *Tehnicizarea inumană a vieții*. București: Editura Basilica.
14. Liefoghe, B., Barrouillet, P., Vandierendonck A., Camos, V. (2008). *Working memory costs of task switching*. În *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, nr. 34 (3), pp. 478-494.
15. Marvin, C. (1988). *When old technologies were new: Thinking about electric communication in the late nineteenth century*. New York, NY: Oxford University Press.
16. Mitcham, C. (2005). *Encyclopedia of Science, Technology and Ethics, Farmington Hills*. Editor: Carl Mitcham. MI: Thomson Gale.
17. Nazir, H.S., Samaha, M., Griffiths, D.M. (2019). *The Digital Addiction Scale for Children: Development and Validation*. În *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, pp. 1-8.
18. Petrosyan, A. (22 mai 2024). *Statista.com.*, <https://www.statista.com/statistics/273018/number-of-internet-users-worldwide/>, accesat la 15 iunie 2024.
19. Przybylski, A.K., Weinstein N. (2012). *Can you connect with me now? How the presence of mobile communication technology influences face-to-face conversation quality*. În *Journal of Social and Personal Relationships*, nr. 30(3), pp. 237-246.
20. Smith, A. (2012). *The best (and worst) of mobile connectivity*. Washington, D.C.: Pew Research Center.
21. Wallace, P. (2014). *Internet addiction disorder and youth*. *EMBO reports*, nr. 15 (1), pp. 12-16.
22. Whang, L.S., Lee, S., Chang, G. (2003). *Internet over-users' psychological profiles: A behavior sampling analysis on Internet addiction*. În *CyberPsychology & Behavior*, nr. 6, pp. 143-152.
23. Yeonsoo, K., Park, J., Kim, S., Jung, I.-K., Lim, Y. & Kim, J.-H. (2010). *The effects of Internet addiction on the lifestyle and dietary behavior of Korean adolescents*. În *Nutrition research and practice*, nr. 4, pp. 51-57.
24. Zorin, K.V. (2014). *Dependența de computer, de jocuri, de nicotină*. București: Editura Sophia.